

Bestedingsrichtingen van de onderuitputting 2007 op het budget voor de Regeling Waardering Mantelzorgers.

In deze bijlage wordt een aantal bestedingsrichtingen gegeven voor de middelen die in 2007 eenmalig extra beschikbaar worden gesteld voor mantelzorgers(ondersteuning). Deze voorstellen vallen in drie groepen uiteen:

- voorstellen voor het beter “leren kennen” van de mantelzorgers door de gemeenten (voorstel 1);
- voorstellen die er direct op zijn gericht gemeenten in staat te stellen te investeren in een goede ondersteuning van mantelzorgers (voorstel 2);
- waardering (voorstel 3).

1. In contact komen met mantelzorgers.

Uit de pilots die in het kader van de Wmo zijn gehouden, komt naar voren dat het voor gemeenten vaak lastig is om met mantelzorgers in contact te komen. Mantelzorgers staan nergens als mantelzorger geregistreerd; daardoor is het vaak lastig hen te vinden. Het gevolg hiervan is dat mantelzorgers niet altijd bereikt zullen worden met bij hen passende vormen van mantelzorgondersteuning en intensieve vrijwilligerszorg, die de gemeenten voor hen realiseren. Activiteiten die erop zijn gericht in contact te komen met mantelzorgers zijn dan ook bijzonder relevant. Steunpunten mantelzorg zijn voor gemeenten belangrijke bondgenoten. De op basis van het convenant toegekende incidentele extra middelen kunnen deze activiteiten mogelijk maken.

2. Uitwerking van de VWS beleidsbrief mantelzorg en vrijwilligerswerk van 9 oktober 2007.

In de beleidsbrief mantelzorg en vrijwilligerswerk wordt een aantal hoofdlijnen geformuleerd om de ondersteuning van mantelzorgers te intensiveren. Daartoe worden drie speerpunten benoemd: het formuleren/realiseren van basisfuncties voor mantelzorgondersteuning op lokaal niveau, het bevorderen van het combineren van arbeid en zorg door het afsluiten van bondgenootschappen en het terugdringen van het aantal overbelaste mantelzorgers inclusief het versterken van de aandacht voor bijzondere groepen. Het accent bij deze activiteiten ligt op lokaal niveau. Voor de financiering van deze activiteiten is bovenop de middelen die aan de Wmo zijn toegevoegd ad €32 mln, ongeveer 2 mln. per jaar beschikbaar, gedurende 4 jaar. Hiermee kan mantelzorgondersteuning op een hoger plan worden getild en een goed fundament worden gegeven.

A. versterking belangenbehartiging.

Een aspect van erkenning en waardering is ook: mantelzorgers serieus nemen als partner in zorg, in beleid en praktijk. Belangenbehartiging is een van de functies die in de visieontwikkeling door de VNG, Mezzo en VWS ter hand wordt genomen. Mezzo werkt op dit moment aan een advies over wensen en mogelijkheden om de belangenbehartiging te organiseren. Duidelijk is dat er veel manieren zijn op micro en meso niveau, om hieraan inhoud te geven. Daarbij is goed georganiseerde uitwisseling tussen gemeenten en mantelzorgers van belang. Immers: geen afstemming betekent overall eilanden van goedbedoelde initiatieven, met suboptimaal effect, wat betrokkenen ergernis en frustratie oplevert en voortdurend risico van afbreuk. Bij dit punt komt de mogelijke rol van de provincies om de hoek kijken. Het is nuttig dat gemeenten extra middelen krijgen om er werk van te kunnen maken,

dat mantelzorgers goed worden betrokken bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid.

Daarbij is gewenst dat dit vergezeld gaat van een programma (met de nodige communicatiestructuur) dat gemeenten stimuleert en steunt om zelf initiatieven te nemen en waar gewenst en mogelijk samen te werken en ervaringen met anderen te delen. In 2008 kan hieraan reeds een stevige impuls worden gegeven om dit van de grond te trekken. Daarbij wordt aangesloten bij de beleidsbrief mantelzorg en vrijwilligerswerk en bij de Wmo-beleidsplannen.

B. *Bondgenootschappen met bedrijven.*

in de brief wordt ruime aandacht besteed aan het aangaan van bondgenootschappen met andere departementen en met het bedrijfsleven. Deze bondgenootschappen zijn er onder meer op gericht om het combineren van arbeid en zorg (een groot knelpunt voor veel mantelzorgers) te faciliteren. Deze bondgenootschappen gelden niet alleen op landelijk niveau. In de brief wordt aangegeven dat hier ook een rol voor de gemeenten is weggelegd. Van hen mag verwacht worden dat zij in overleg treden met binnen hun grenzen gevestigde bedrijven, om te pogen een mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid bij deze bedrijven te bewerkstelligen. Uit de hiervoor genoemde vier maal twee miljoen euro kan daartoe een handreiking, voorzien van best practices, worden ontwikkeld. De incidentele middelen kunnen door gemeenten worden gebruikt voor het ontwikkelen van een infrastructuur voor deze gemeentelijke activiteit, voor het ontwikkelen van beleidsondersteunende hulpmiddelen (bijv. voorlichtingsmateriaal voor bedrijven) etc. Het opzetten van “beurspleinen” op het terrein van mantelzorg en vrijwillige inzet.

C. *Respijtzorg.*

Respijtzorg is niet iets dat alleen op basis van de AWBZ kan worden geboden. Het is ook aan gemeenten om respijtzorg aan te bieden. Dat kan door het inzetten van vrijwilligersorganisaties, door het inzetten van professionele instellingen voor zorg en welzijn en door nieuwe vormen van respijtzorg te ontwikkelen en in te voeren. Daarbij is essentieel, dat degene die die zorg behoeft, zich daar ook goed bij voelt. In praktijk betekent dat dat goed moet worden aangesloten op de behoefte van de verzorgde, wil het de mantelzorger echt tijdelijk van de zorg ontlasten. Het gaat er daarom vooral om, de nodige zorg te realiseren op die plaatsen en bij die activiteiten, die zorgbehoevenden zelf wensen. Vrijwillige Thuishulp, buddyzorg en vriendendiensten voorzien hierin. Maar te denken valt ook aan samenwerking met zorgboerderijen. Gemeenten spelen een belangrijke rol bij het van de grond trekken van deze functie op lokaal niveau.

Met name voor het ontwikkelen van nieuwe vormen van respijtzorg kan geld aan gemeenten worden toegekend. Het kan in dat kader zeer gewenst zijn dat middelen worden besteed aan versterking en uitbreiding van respijtzorgmogelijkheden, zowel door vrijwilligers als professionals, met aandacht voor mogelijk vernieuwingen, bijv.:

- (zorg)boerderijen die zich willen openstellen voor koppels van zorgbehoevenden en verzorgers (vrijwilligers/professionals);
- overige (cultuur)participatie m.m.v. vrijwilligers/professionals met nodige aandacht t.b.v. respijt voor mantelzorger.

D. *Een goede informatievoorziening.*

Nog te vaak komt het voor dat vragen met betrekking tot de “prestaties”, activiteiten en klanten in kwalitatieve en kwantitatieve zin door de sector niet beantwoord kunnen worden. Dit komt de transparantie en de “verkoopwaarde” van de mantelzorgondersteuning niet ten goede. Voor het landelijk niveau, maar ook voor de gemeente is dit geen goede zaak. Registratie van activiteiten en van het gebruik daarvan is het sleutelwoord. Mezzo is op dit moment aan de slag (“Borgen en versterken”) om dit punt nader uit te werken. Vervolgens is de implementatie aan de orde. Voor instellingen zijn daaraan opstartkosten verbonden (apparatuur, software etc.). Gemeenten kunnen instellingen eenmalig behulpzaam zijn bij het implementeren van het komende registratiesysteem van Mezzo.

3. *Waardering van mantelzorgers.*

Het uiten van waardering van mantelzorgers op lokaal niveau is opportuun als je weet wie je mantelzorgers zijn en als de lokale infrastructuur voor mantelzorgondersteuning op orde is. In het kader van hun verantwoordelijkheid voor ondersteuning van mantelzorgers en toeleiding naar respijtzorgvoorzieningen, hebben/ontwikkelen gemeenten de nodige contacten om mantelzorgers te bereiken. Die contacten kunnen worden benut om mantelzorgers waardering te tonen (en het bieden van waardering kan een manier zijn om in contact te komen). Een “gemeentelijk compliment” kan op meerdere manieren inhoud krijgen: het kan om een geldbedrag gaan maar ook om andersoortige blijk van waardering, bijv. een pakket met korting op (of gratis) toegang tot voor mantelzorgers relevante diensten (bijv. respijtarangementen).

